Чи любив Марко Кропивницький Приазов'я: до дня створення українського реалістичного театру

https://donbas24.news/news/ci-lyubiv-marko-kropivnickii-priazovya-do-dnya-stvorennya-ukrayinskogo-realisticnogo-teatru

27 жовтня 2022, четвер

Автор: **Ольга Демідко (Маріуполь)**

Автор: **donbas24.news**

Трупа Марка Кропивницького досить часто виступала як в Маріуполі, так і в навколишніх селищах

27 жовтня 1882 року в Єлисаветградському театрі (нині Кропивницький) відбулась перша ***вистава українського театру*** з тріумфальної постановки «Наталка Полтавка» з Марією Заньковецькою у головній ролі. 27 жовтня й досі вважається Днем народження ***першого професійного національного реалістичного театру на українських землях***. Згодом театральна трупа і її філії об'їздили майже всю територією Південної України з виставами. У 1885 р. трупа розпалася на дві частини: однією керував **Марко Кропивницький**, другою — **Михайло Старицький**. За їхнім прикладом пішли інші і вже через кілька років на Україні діяло понад 30 мандрівних театрів. Виявляється, видатний український письменник, драматург, театральний режисер і актор Марко Кропивницький полюбляв приїжджати до Маріуполя та його околиць, адже приазовські глядачі обожнювали вистави українського реалістичного театру.

Читайте також:

«Театроманія» продовжує розвивати та підтримувати культуру Маріуполя, Ольга Демідко, donbas24.news, 06.09.2022[1]

Коли Марко Кропивницький почав приїжджати до Приазов'я?

Наприкінці XIX століття особливе місце в театральному житті Маріуполя належало саме українському музично-драматичному театру. Гастролі великих майстрів української сцени **Марка Кропивницького, Івана Карпенка-Карого, Панаса Саксаганського, Марії Садовської-Барілотті** дали можливість містянам ознайомитися з національною театральною драматургією. Цікаво, що «Товариство російсько-малоросійських артистів» під керівництвом П. Саксаганського першим містом для своїх виступів обрало Ка-

[1] «Театроманія» продовжує розвивати та підтримувати культуру Маріуполя, Ольга Демідко, donbas24.news, 06.09.2022,
https://donbas24.news/news/teatromaniya-prodovzuje-rozvivati-ta-pidtrimuvati-kulturu-mariupolya,
Internet Archive: https://archive.org/details/06_09_2022.olga_demidko.donbas24.teatromania_prodovzhue_rozv_pidtrym_kulturu_mrpl

теринослав, а другим — Маріуполь. Це обумовлювалося високим рівнем театральної культури Маріуполя та вдячністю глядачів. Найбільшу популярність серед маріупольців мали вистави Марка Кропивницького. У Музеї театрального, музичного та кіномистецтва України зберігається годинник із лаконічним написом: *«Кропивницькому від маріупольців 29.09.1889 р.»*. Цей подарунок є матеріальним свідченням того, що в 1889 р. М. Кропивницький вперше виступав у Маріуполі.

Трупа Марка Кропивницького

Читайте також: У Києві покажуть виставу про Маріуполь, Ольга Демідко, donbas24.news, 20.07.2022[2]

[2] У Києві покажуть виставу про Маріуполь, Ольга Демідко, donbas24.news, 20.07.2022, https://donbas24.news/news/u-kijevi-pokazut-vistavu-pro-mariupol, Internet Archive: https://archive.org/details/20_07_2022.olga_demidko.donbas24.u_kyevi_pokazhut_vystavu_pro_mariupol

Любов Ліницька

Також того ж 1889 року Марко Лукич взяв до своєї трупи **Любов Ліницьку**, яка була в маріупольській трупі **Василя Шаповалова** на перших ролях і мала бенефіс. Найбільший успіх вона мала у п'єсах: «Наталка Полтавка», «Назар Стодоля», «Невільник», «Шельменко-денщик», «Сватання на Гончарівці». У неї навіть був власний сценічний гардероб. До трупи одного із засновників професійного театру приєднався і чоловік Ліницької **Іван Загорсь-**

кий, який теж починав свій акторський шлях у Маріуполі. При цьому, якщо його Кропивницький взяв до своєї трупи одразу, то Любов Ліницьку — після випробувального терміну. Отже, деякі маріупольські актори були запрошені в трупу М. Кропивницького, творця реалістичного українського театру, що слугувало *найкращою атестацією маріупольському антрепренеру Василю Шаповалову як режисеру і організатору театральної справи.*

Відомо, що у Маріуполі та його околицях трупа М. Кропивницького гастролювала й у 1891 році впродовж декількох днів — з 9 по 14 серпня. Збереглися відомості лише про одну виставу **«Зайдиголова»**, в якій М. Кропивницький — автор п'єси — виконав роль Захарки Лободи. Разом з ним виступали такі видатні актори, як **Ганна Петрівна Затиркевич-Карпинська і Леонід Якович Манько**.

Читайте також: Які театральні проєкти та культурні заходи, присвячені Маріуполю, реалізуються закордонними митцями, Ольга Демідко, donbas24.news, 31.07.2022[3]

[3]Які театральні проєкти та культурні заходи, присвячені Маріуполю, реалізуються закордонними митцями, Ольга Демідко, donbas24.news, 31.07.2022, https://donbas24.news/news/yaki-teatralni-projekti-ta-kulturni-zaxodi-prisvyaceni-mariupolyu-realizuyutsya-zakordonnimi-mitcyami, Internet Archive: https://archive.org/details/31_07_2022.olga_demidko.donbas24.jaki_teatr_proekty_mrpl_zakordon_mytci

Трупа Марка Кропивницького

16 липня 1892 року до Маріуполя знову приїхала трупа М. Кропивницького, яка представила концерт-виставу за участю Л. Ліницької на користь чоловічого і жіночого хору та танцюристів. Автор кореспонденції не випадково наголосив на участі у концерті-виставі Л. Ліницької: *маріупольці пам'ятали Любов Павлівну і пишалися тим, що свій блискучий шлях актриси вона розпочала саме в їхньому місті.*

Любов Ліницька

Чому вистави Марка Кропивницького викликали справжній фурор?

Влітку 1908 року антрепренер М. Кононенко запросив М. Кропивницького приїхати в Маріуполь. У міській газеті «Маріупольсь-

ке життя» повідомлялося, що Марко Кропивницький приїздить на гастролі і що він виступить у ролі *Виборного* («Наталка Полтавка»), *Карася* («Запорожець за Дунаєм»), а у виставі «Доки сонце зійде — роса очі виїсть» зіграє одразу дві ролі — колишнього селянина-кріпака Максима Хвортуни й поміщика Воронова. Вистави мали проходити у приміщенні театру братів Яковенків і всі квитки були негайно розпродані. Неперевершений майстер сцени цілковито виправдав очікування публіки, яка щиро винагороджувала гру Марка Кропивницького бурхливими оплесками, що переходили в овації. Вистави відбувалися при переповнених залах. *Через репертуар «батько української сцени» показував глядачеві реалістичну правду дійсності, розкривав соціальні вади і протиріччя тогочасного життя, чим* ***завоював у Маріуполі та загалом Приазов'ї безліч прихильників.*** Крім запланованих трьох виступів, актор погодився взяти участь ще в двох виставах. Він дуже любив Маріуполь та особливу атмосферу, яка панувала в залі, коли він виступав, адже глядачі його обожнювали.

Читайте також:

«Тримаємось разом» — маріупольський театр «Conception» представить нову виставу, Ольга Демідко, donbas24.news, 13.10.2022[4]

[4] «Тримаємось разом» — маріупольський театр «Conception» представить нову виставу, Ольга Демідко, donbas24.news, 13.10.2022,
https://donbas24.news/news/trimajemos-razom-mariupolskii-teatr-conception-predstavit-novu-vistavu-foto,
Internet Archive: https://archive.org/details/13_10_2022.olga_demidko.donbas24.trymajemos_razom_mrpl_teatr_conception_nova_vystava

Марко Кропивницький

На закінчення гастролей 19 серпня 1908 року пройшов блискучий бенефіс Марка Кропивницького у виставі «Глитай, або ж Павук».

Не минуло й двох років після цієї визначної події в культурному житті міста, як у Маріуполь прийшла трагічна звістка про смерть корифея української сцени. У той час у місті працювала трупа Т. Левченка та А. Матусина. Вона організувала в театрі братів Яковенків ***«Вечір пам'яті Марка Кропивницького»***. По закінченню програми була показана вистава за п'єсою М. Кропивницького «Дай серцю волю, заведе в неволю». Це свідчить про особливе ставлення не тільки глядачів, але й театральної трупи міста до Марка Кропивницького та високу оцінку його внеску в розвиток театрального мистецтва Приазов'я.

Раніше Донбас24 розповідав, як в Маріуполі проходив фести-

валь «Театральна брама».[5]

Ще більше новин та найактуальніша інформація про Донецьку та Луганську області в нашому телеграм-каналі Донбас24.

ФОТО: з відкритих джерел.

[5]Як в Маріуполі проходив фестиваль «Театральна брама» - деталі, Ольга Демідко, donbas24.news, 12.09.2022,
https://donbas24.news/news/yak-v-mariupoli-proxodiv-festival-teatralna-brama-detali,
Internet Archive: https://archive.org/details/12_09_2022.olga_demidko.donbas24.festival_teatralna_brama_detali

Демідко Ольга

історик, викладач, екскурсовод, громадська діячка Маріуполя.

В 2013 році закінчила Маріупольський державний університет, магістр історії.

Працювала вчителем історії у СШ № 66, телеведучою Маріупольського телебачення, на посаді асистента кафедри соціальних комунікацій Маріупольського державного університету.

Координаторка проектів «Маріуполь – це Україна», «Малюємо заради миру», «Маріуполь туристичний». З 2017 р. – голова арт-центру «Театр всередині тебе». Здобула науковий ступінь кандидата історичних наук (прирівнюється до диплома доктора філософії). Наразі доцент кафедри культурології Маріупольського державного університету, який тимчасово розташувався у Київському національному університеті будівництва і архітектури.

Є автором 120 публікацій наукового та публіцистичного стилю та монографії «Ілюстрована історія театральної культури Маріуполя» (2017 р.); а також редактором і упорядником декількох маріупольських видань, спрямованих на підтримку талановитої молоді Маріуполя: «Альманах конкурсних робіт учнівської та студентської молоді загальноміського конкурсу „Маріуполь – це Україна“» (2016 р.); Маріупольська розмальовка «Розфарбуй місто» (2016 р.); Збірка творчих робіт маріупольців «Мелодії незримих почуттів» (2016 р.).

Фейсбук: Olga Demidko

Блог: `https://mrpl.city/blogs/olga-demidko`

Ольга Демідко - публікації (Репозитарій МДУ)

Ольга Демідко - публікації (Інтернет-Архів)

Ольга Демідко - публікації (Google Scholar)

Ольга Олександрівна Демідко
кандидат історичних наук, доцент кафедри культурології
Маріупольський університет
Преображенська 6, місто Київ 03037

Скріншот - Оригінал

4.news/news/ci-lyubiv-marko-kropivnickii-priazovya-do-dnya-stvorennya-ukrayinskogo-realisticnogo-teatru 50%

Головна Редакційна політика Конфіденційність Контакти

24 Політика Суспільство Історії та думки Комора Гаманець Аптеч

ІСТОРІЯ ТЕАТР КУЛЬТУРА МАРІУПОЛЬ ПРИАЗОВ'Я

Чи любив Марко Кропивницький Приазов'я: до дня створення українського реалістичного театру

Трупа Марка Кропивницького досить часто виступала як в Маріуполі, так і в навколишніх селищах

27 жовтня 1882 року в Єлисаветградському театрі (нині Кропивницький)

./news/ci-lyubiv-marko-kropivnickii-priazovya-do-dnya-stvorennya-ukrayinskogo-realisticnogo-teatru

ІСТОРІЯ ТЕАТР КУЛЬТУРА МАРІУПОЛЬ ПРИАЗОВ'Я

Чи любив Марко Кропивницький Приазов'я: до дня створення українського реалістичного театру

Трупа Марка Кропивницького досить часто виступала як в Маріуполі, так і в навколишніх селищах

27 жовтня 1882 року в Єлисаветградському театрі (нині Кропивницький) відбулась перша *вистава українського театру* з тріумфальної постановки «Наталка Полтавка» з Марією Заньковецькою у головній ролі. **27 жовтня** й досі вважається Днем народження ***першого професійного національного реалістичного театру на українських землях.*** Згодом театральна трупа і її філії об'їздили майже всю територію Південної України з виставами. У 1885 р. трупа розпалася на дві частини: однією керував **Марко Кропивницький**, другою — **Михайло Старицький**. За їхнім прикладом пішли інші і вже через кілька років на Україні діяло понад 30 мандрівних театрів. Виявляється, видатний український письменник, драматург, театральний режисер і актор Марко Кропивницький полюбляв приїжджати до Маріуполя та його околиць, адже приазовські глядачі обожнювали вистави українського реалістичного театру.

Читайте також: «Театроманія» продовжує розвивати та підтримувати культуру Маріуполя

Коли Марко Кропивницький почав приїжджати до Приазов'я?

Трупа Марка Кропивницького

Наприкінці XIX століття особливе місце в театральному житті Маріуполя належало саме українському музично-драматичному театру. Гастролі великих майстрів української сцени **Марка Кропивницького, Івана Карпенка-Карого, Панаса Саксаганського, Марії Садовської-Барілотті** дали можливість містянам ознайомитися з національною театральною драматургією. Цікаво, що «Товариство російсько-малоросійських артистів» під керівництвом П. Саксаганського першим містом для своїх виступів обрало Катеринослав, а другим — Маріуполь. Це обумовлювалося високим рівнем театральної культури Маріуполя та вдячністю глядачів. Найбільшу популярність серед маріупольців мали вистави Марка Кропивницького. У Музеї театрального, музичного та кіномистецтва України зберігається годинник із лаконічним написом: ***«Кропивницькому від маріупольців 29.09.1889 р.»***. Цей подарунок є матеріальним свідченням того, що в 1889 р. М. Кропивницький вперше виступав у Маріуполі.

Читайте також: **У Києві покажуть виставу про Маріуполь**

vs/ci-lyubiv-marko-kropivnickii-priazovya-do-dnya-stvorennya-ukrayinskogo-realisticnogo-teatru

s/news/ci-lyubiv-marko-kropivnickii-priazovya-do-dnya-stvorennya-ukrayinskogo-realisticnogo-teatru

Любов Лініцька

Також того ж 1889 року Марко Лукич взяв до своєї трупи **Любов Лініцьку**, яка була в маріупольській трупі **Василя Шаповалова** на перших ролях і мала бенефіс. Найбільший успіх вона мала у п'єсах: «Наталка Полтавка», «Назар Стодоля», «Невільник», «Шельменко-денщик», «Сватання на Гончарівці». У неї навіть був власний сценічний гардероб. До трупи одного із засновників професійного театру приєднався і чоловік Лініцької **Іван Загорський**, який теж починав свій акторський шлях у Маріуполі. При цьому, якщо його Кропивницький взяв до своєї трупи одразу, то Любов Лініцьку — після випробувального терміну. Отже, деякі маріупольські актори були запрошені в трупу М. Кропивницького, творця реалістичного українського театру, що слугувало *найкращою атестацією маріупольському антрепренеру Василю Шаповалову як режисеру і організатору театральної справи.*

Відомо, що у Маріуполі та його околицях трупа М. Кропивницького гастролювала й у 1891 році впродовж декількох днів — з 9 по 14 серпня. Збереглися відомості лише про одну виставу **«Зайдиголова»**, в якій М. Кропивницький — автор п'єси — виконав роль Захарки Лободи. Разом з ним виступали такі видатні актори, як **Ганна Петрівна Затиркевич-Карпинська** і **Леонід Якович Манько**.

Читайте також: Які театральні проєкти та культурні заходи, присвячені Маріуполю, реалізуються закордонними митцями

ttps://donbas24.news/news/ci-lyubiv-marko-kropivnickii-priazovya-do-dnya-stvorennya-ukrayinskogo-realisticnogo-teatru 50%

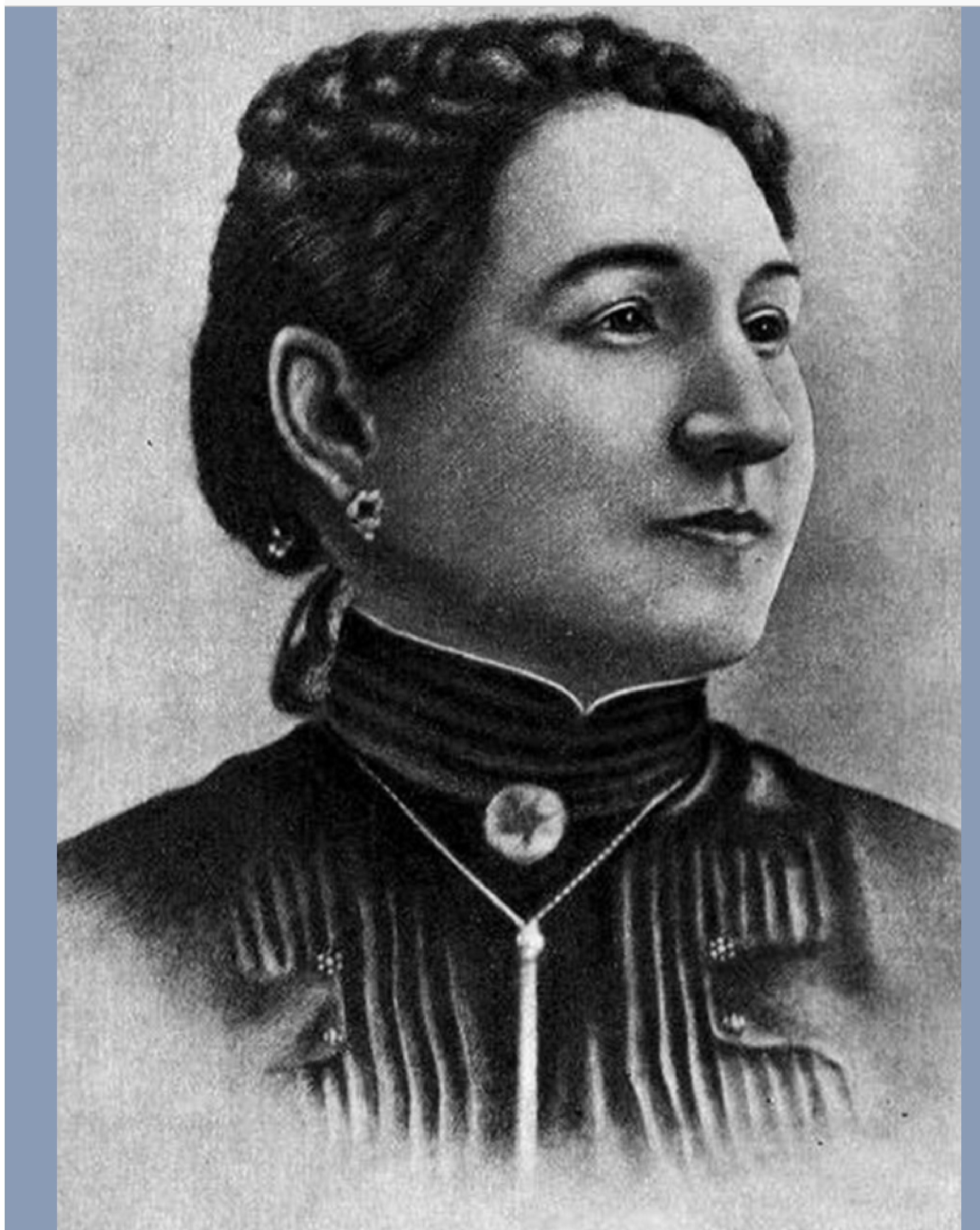
маріуполю, реалізуються закордонними митцями

ıews/ci-lyubiv-marko-kropivnickii-priazovya-do-dnya-stvorennya-ukrayinskogo-realisticnogo-teatru 80

16 липня 1892 року до Маріуполя знову приїхала трупа М. Кропивницького, яка представила концерт-виставу за участю Л. Ліницької на користь чоловічого і жіночого хору та танцюристів. Автор кореспонденції не випадково наголосив на участі у концерті-виставі Л. Ліницької: *маріупольці пам'ятали Любов Павлівну і пишалися тим, що свій блискучий шлях актриси вона розпочала саме в їхньому місті.*

ci-lyubiv-marko-kropivnickii-priazovya-do-dnya-stvorennya-ukrayinskogo-realisticnogo-teatru

s/ci-lyubiv-marko-kropivnickii-priazovya-do-dnya-stvorennya-ukrayinskogo-realisticnogo-teatru 67%

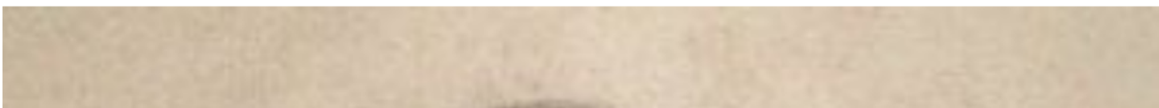

Любов Ліницька

Чому вистави Марка Кропивницького викликали справжній фурор?

Влітку 1908 року антрепренер М. Кононенко запросив М. Кропивницького приїхати в Маріуполь. У міській газеті «Маріупольське життя» повідомлялося, що Марко Кропивницький приїздить на гастролі і що він виступить у ролі *Виборного* («Наталка Полтавка»), *Карася* («Запорожець за Дунаєм»), а у виставі «Доки сонце зійде — роса очі виїсть» зіграє одразу дві ролі — колишнього селянина-кріпака Максима Хвортуни й поміщика Воронова. Вистави мали проходити у приміщенні театру братів Яковенків і всі квитки були негайно розпродані. Неперевершений майстер сцени цілковито виправдав очікування публіки, яка щиро винагороджувала гру Марка Кропивницького бурхливими оплесками, що переходили в овації. Вистави відбувалися при переповнених залах. *Через репертуар «батько української сцени» показував глядачеві реалістичну правду дійсності, розкривав соціальні вади і протиріччя тогочасного життя, чим* ***завоював у Маріуполі та загалом Приазов'ї безліч прихильників.*** Крім запланованих трьох виступів, актор погодився взяти участь ще в двох виставах. Він дуже любив Маріуполь та особливу атмосферу, яка панувала в залі, коли він виступав, адже глядачі його обожнювали.

Читайте також: «Тримаємось разом» — маріупольський театр «Conception» представить нову виставу (ФОТО)

Читайте також: «Тримаємось разом» — маріупольський театр «Conception» представить нову виставу (ФОТО)

Марко Кропивницький

На закінчення гастролей 19 серпня 1908 року пройшов блискучий бенефіс Марка Кропивницького у виставі «Глитай, або ж Павук».

as24.news/news/ci-lyubiv-marko-kropivnickii-priazovya-do-dnya-stvorennya-ukrayinskogo-realisticnogo-teatru 90%

Марко Кропивницький

На закінчення гастролей 19 серпня 1908 року пройшов блискучий бенефіс Марка Кропивницького у виставі «Глитай, або ж Павук».

Не минуло й двох років після цієї визначної події в культурному житті міста, як у Маріуполь прийшла трагічна звістка про смерть корифея української сцени. У той час у місті працювала трупа Т. Левченка та А. Матусина. Вона організувала в театрі братів Яковенків ***«Вечір пам'яті Марка Кропивницького».*** По закінченню програми була показана вистава за п'єсою М. Кропивницького «Дай серцю волю, заведе в неволю». Це свідчить про особливе ставлення не тільки глядачів, але й театральної трупи міста до Марка Кропивницького та високу оцінку його внеску в розвиток театрального мистецтва Приазов'я.

Раніше **Донбас24** розповідав, як в Маріуполі *проходив фестиваль «Театральна брама».*

Ще більше новин та найактуальніша інформація про Донецьку та Луганську області в нашому телеграм-каналі Донбас24.

ФОТО: з відкритих джерел.

Демідко Ольга